І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 151. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 8-го СЕРПНЯ 1958. 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 8, 1958. No. 151. VOL. LXV.

ЗДА Є ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ВОЛЮ І НЕЗАЛЕЖНІСТЬ МАЛИХ НАЦІЙ — ТВЕРДИТЬ АЙЗЕНГАВЕР

Вашингтон. — Головним мотивом пресової конференції, відбутої през. Айзенгавером в середу дня 6 серпня ц. р., була справа відповідальности З'єдинених Держав Америки за незалежність малих народів, де і коли б вона не була загрожена. „Ми віримо, що воля і принцип свободи є універсально неподільними — заявив Президент — і кожен випадок загроження волі і незалежности слабших націй покладає на З'єд. Держави відповідальність за їх оборону й Америка мусить пробувати нести цю відповідальність з увагу на її власному інтересі." З часу заснування Об'єднаних Націй ЗДА намагалися завжди поділяти цю відповідальність з цією міжнародною установою, за винятком таких криз, як та, що привела до революції в Іраку, коли треба було негайно і давати відповідь на заклик Лівану в справі допомоги. Але і в цьому випадку ЗДА сповістили зараз же Об'єднані Нації, що вони готові відкликати свої війська, як тільки ця світова організація почне позитивну акцію для охорони загрожених посередньою агресією народів. В дальшому підкреслив президент Айзенгавер, що ЗДА ніколи не були і не є в опозиції до націоналізму інших народів і вважають його суттєвим не тільки для себе, але і для інших. Доказ цього дали ЗДА цього року, визнаючи Об'єднану Арабську Республіку, створену Єгиптом і Сирією.

Торкаючися справи пропонованої зустрічі на вершинах в рямцях Ради Безпеки ОН, як теж скликання Генеральної Асамблеї ОН для розгляду справ Середнього Сходу, президент Айзенгавер заявив, що ЗДА будуть настоювати на найширшому обговоренні цих проблем і їхніх причин і що американська делегація в ОН є готова виступити з обвинуваченням проти Совєтського Союзу, як агресора на Середньому Сході. З'єдинені Держави Америки ніколи на протязі своєї історії не пробували здобути суверенности над іншими народами, ані теж не намагалися підкорити собі інші народи політично — чи збройною силою, чи економічним тиском. Завжди і в усьому ЗДА виконували ролю захисника слабих націй перед загрозами на їхню незалежність. З другого боку, Совєти можуть похвалитися великим рекордом в цьому напрямку, вже навіть після другої світової війни. Вони захопили збройно всю Східню Европу і тримають її далі. На їх рахунок треба віднести теж посередні агресії в Північній Кореї, в Північному Вєтнамі та в інших частинах світу. Не зважаючи на те, що „посередню агресію" важко довести, ЗДА диспонують уже 125 доказами такої совєтської агресії на Середньому Сході. Наприкінці обговорення проблеми Середнього Сходу президент Айзенгавер ствердив, що ЗДА готові вивести свої війська з Лівану, як тільки цього вимагатиме легальний уряд цієї країни. Щодо Генерального Зібрання ОН, то справа участи його, як президента ЗДА, ще не вирішена, але якщо — буде треба, то він буде готовий поїхати до Ню Йорку.

Президент звернувся до світу праці і до підприємств, щоб домаганням збільшених заробітків і цін на товари не допомагали зростанню інфляції доляра. Подібні звернення робив Айзенгавер і на давніших пресових конференціях, але тепер він зокрема підкреслив, що зорганізоване робітництво в першу чергу повинно дбати про вартість доляра, бо інфляція може обезцінити старечі пенсії, з яких мільйони робітників мають жити Президент заявив, що підприємці не повинні підвищувати цін на товари, бо це може довести до бунту покупців, яким спротивиться постійна дороженча. Президент говорив про інфляцію у зв'язку зі збільшенням цін на сталь і деякі інші метали. Він пригадав свої давніші слова, робітники не повинні тішитися тим, що дістануть більше долярів, — коли їм збільшать заробіток, — бо на старість вони не зможуть вижити з тих пенсій, які їм будуть виплачувати в знецінених долярах. Під час конференції Президента, Палата Репрезентантів ухвалила збільшити висоту постійного федерального заборгування до 285 більйонів долярів, а тимчасове федеральне заборгування може виносити 288 більйонів дол. Тимчасове заборгування важне до 30-го червня 1960 року.

ФИЛАДЕЛФІЙСЬКИЙ ЕКЗАРХАТ ПЕРЕТВОРЕНО НА МИТРОПОЛІЮ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ АМЕРИКИ. ВПРЕОСВ. КИР КОНСТАНТИН БОГАЧЕВСЬКИЙ НАЙМЕНОВАНИЙ МИТРОПОЛИТОМ

Митрополит Кир Константин Богачевський

Вашингтон. — Папа Пій XII піднісе український католицький Екзархат Филаделфії до Митрополії, найменувавши дотеперішнього Архиєпископа того Екзархату, ВПреосвященного Кир Константина Богачевського, Митрополитом. Вістку про ці важливі зміни в Українській Католицькій Церкві в ЗДА подав до публічного відома ВПреосв. Архиєпископ Амлето Джованні Чіконьяні, Апостольський Нунцій в ЗДА, розсилаючи відповідне повідомлення до преси. У повідомленні, призначеному до публікації 6-го серпня після 8-ї години рано, м. і. сказано:

„Папа Пій XII піднісе до ранги Митрополії Апостольський Екзархат Филаделфії. Юрисдикція провінції простягається на католиків візантійського обряду, що походять з Галичини, району України. Филаделфійська Єпархії підлягатиме всі такі католики, за вийнятком тих, що живуть в Ню Йорку і Новій Англії. Апостольський Екзархат Стемфорду, Конн., охоплює тих католиків візантійського обряду, що походять з Галичини та живуть в Ню Йорку і Новій Англії. Екзархат відповідає дієцезії. Митрополит має деяку обмежену юрисдикцію над Екзархатом Стемфорду. Архиєпископ Константин Богачевський, що був Апостольським Екзархом Филаделфії, стає Митрополитом нової провінції. Преосвященний Амвросій Сенишин є Апостольським Екзархом Стемфорду. Східними католиками є ті, що визнають зверхність Папи, але мають відмінні від західньої, латинської Церкви літургії, закони і обряди. Кількість католиків східнього обряду в ЗДА нараховується на 685,000. Велику більшість з того, біля 454,000 становлять рутенські католики, певна група, що походить із Східньої Европи. Вони мають свої власних списків, священиків і церкви. Юрисдикцію над американськими католиками галицького походження мають Екзархії Филаделфії і Стемфорду. Третя Екзархія, Питсбурська, є для католиків русинського, мадярського, словацького і хорватського походження. Піднесення Филаделфійського Екзархату до Митрополії є признанням збільшуваної важливости цього обряду..." Обидва Екзархи, Кир Константин і Кир Амвросій вихали літаком в неділю 27-го липня до Риму, а звідтіля до Люрду, де 4-го серпня відбувався „Український День".

ВПреосвященний Кир Константин Богачевський, новий Митрополит українців католиків в ЗДА, походить із старого священичого роду. Народився 17-го червня 1884-го року в Манясві, в зборівському повіті в Західній Україні, де його батько о. Сильвестер, був парохом. Середню школу закінчив в Стрию, а теологічні студії у Львові та Інсбруку, де здобув диплом доктора теології. Священичі свячення дістав з рук Митрополита Шептицького в 1909-го році. Займаючи різні парафіяльні пости в Галичині та перебувши на фронті страхіття першої світової війни, в якій здобув високі відзначення за відвагу, теперішній Митрополит Кир Константин був в 1917-му році наймененований віце-ректором Духовної Семінарії у Львові а рік пізніше крилошанином перемиської капітули та парохом катедральної церкви в Перемишлі. Після встановлення польської влади в Західній Україні, Кир Константин зазнав багато поневірянь, включно з в'язницею і табором інтернованих в ославленім Домбю. В травні 1924-го року Кир Константин був висвячений в Римі на єпископа, а 15-го серпня того ж року приїхав кораблем „Мавританія" до З'єдинених Держав Америки. В біографії нового Митрополита звертається увагу на його велику енергію, трудолюбивість та на беззастережну відданість повіреним йому справам. Вже під час своєї праці в Україні Кир Константин віддавав поза Церквою, найбільше уваги справі виховання і шкільництва, продовжуючи її ще з більшою енергією на становищі архиєпископа українців католиків в Америці.

ЗДА ПРЕДЛОЖАТЬ НА ОН СТАБІЛІЗАЦІЙНИЙ ПЛЯН ДЛЯ СЕРЕДНЬОГО СХОДУ

Об'єднані Нації. — З'єдинені Держави виступлять на надзвичайній Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, що — по всі вірогідності — буде скликана на понеділок або вівторок наступного тижня, із широким стабілізаційним пляном для Середнього Сходу. У ньому має братися під увагу одначово збереження політичного статусу кво на Середньому Сході, як теж широкі економічні засоби для піднесення добробуту в середньо-східніх країнах та підтримання самостійної економіки цих країн. Про подробиці американського пляну нічого ще не подається, тільки підкреслюється, що в американському виступі на Генеральній Асамблеї буде покладений менший натиск на оскарження З'єдиненої Арабської Республіки та Совєтів в посередній агресії, а більший на потребу стабілізувати відносини на Середньому Сході. До такого рішення дійшли керівні американські чинники — пишуть газети — у зв'язку з визнанням Америкою революційного уряду в Іраку. Визнавши той уряд, ЗДА не можуть дальше офіційно підтримувати свій попередній закид, що революційний переворот в Іраку був ділом посередньої агресії. — Широкий плян Америки щодо Середнього Сходу має стосуватись також будь-якої частинного розв'язання проблеми 900,000 арабських втікачів в Палестині, які від круглого десяти років живуть у нужді в ізраїльсько-арабських прикордонних смугах і є одним із найповажніших джерел середньо-східнього ферменту. Рада Безпеки ОН була скликана на четвер 6 серпня, але тому, що одначово ЗДА, як Совєти заповіли, що вони дещо змінять свої резолюції з 18 липня ц. р. щодо скликання надзвичайної сесії Об'єднаних Націй, то не виключалось, що голосування відбудеться щойно наступного дня, в п'ятницю. Щоб дати змогу міністрам закордонних справ прибути на сесію, вона не зможе відбутись перед понеділком наступного тижня, а то й трохи пізніше. Сам генеральний секретар ОН Гаммершилд є, будь-то, проти раптового скликування сесії, бо він хотів би, щоб вона була по суті підготовлена і не перетворилась знову тільки у форум взаємних східньо-західніх оскаржень та в трибуну для виголошування довжелезних промов. У справі скликання надзвичайної сесії ОН ніхто на Раді Безпеки не може стосувати права „вета", бо це питання процедуральної натури. Тому для прийняття рішення в цій справі досить 7 голосів. Хоча за відомостями з Лондону і Парижу одначово в англійських, як французьких керівних політичних колах прийнято вістку, що одночасно ССР як ЗДА будуть домагатися надзвичайної сесії Об'єднаних Націй, хоча прийнято там ту вістку без ніякого ентузіязму, проте обидві ці держави мабуть підтримають становище ЗДА. В західніх европейських столицях не вірять в успіхи нарад Генеральної Асамблеї для справи миру і спокою на Середньому Сході.

Хрущов зазнав поразки в Пейпінґу

Москва. — Чотириденні тайні наради совєтської делегації на чолі з Нікітою Хрущовим в комуно-китайській столиці Пейпінґу наприкінці минулого тижня закінчились політичною поразкою Хрущова — твердять закордонні обсерватори в Москві. Ця поразка полягає в тому, що Хрущов не сподівався зустріти збоку Мао Тсе-тунга таку різку опозицію проти пропонованої раніше самим Хрущовим конференції „на вершинах" та ще більше — проти участи Хрущова на засіданні Ради Безпеки ОН. Зміну становища Хрущова в цій справі під натиском Мао Тсе-тунга вважається публічним признанням Хрущова до поразки і це може мати дальші поважні наслідки на послаблення позиції Хрущова на Кремлі — твердять закордонні коментатори в Москві. По цій самій лінії йдуть відомості з Варшави. Польська преса недвозначно зміну становища Хрущова щодо конференції на вершинах в рямцях засідань Ради Безпеки пояснила натиском збоку Мао Тсе-тунга. Водночас польські комуністи твердять, що в Пейпінґу прийнято поважні постанови військового характеру. Хрущов буцімто зобов'язався вислати до Китаю більшу кількість зброї, включно з ракетами. Звертають увагу, що приїзд Хрущова до Пейпінґу попередила одномісячна конференція 1,000 комуно-китайських військовиків, та що з Хрущовим приїхав до Пейпінґу маршал Маліновський, а з комуно-китайського боку брав участь в нарадах також китайський військовий міністер. Тому військові справи грали в тих нарадах велику ролю, — твердять польські комуністи.

Нассер прийняв американського дипломата Морфі

Каїро. — Президент З'єдиненої Арабської Республіки Гамаль Абдель Нассер сперше вийняв на середу 6 серпня ц. р. зустріч з надзвичайним уповноваженим президента Айзенгавера на Середньому Сході, Робертом Морфі, а швидко потім покликав його й американського амбасадора Раймонда Гейра на авдієнцію в його приватному домі. Відкликання авдієнції Нассером було — як подають закордонні кореспонденти — виявом пересердя Нассера з приводу двох подій: заяви Морфі в його пресовій конференції перед виїздом з Лівану, що він не знає, коли американські війська будуть відтіль відкликані, та вісткою про скликування надзвичайної сесії Об'єднаних Націй формально на підставі підтриманої Америкою скарги Лівану проти З'єдиненої Арабської Республіки. Нассер — твердять закордонні обсерватори в Єгипті — занепокоєний збільшуванням військової сили ЗДА в Лівані. Він поважно підозріває, що ЗДА хочуть заатакувати Єгипет, щоб знищити режим Нассера. Це недовірливе становище Нассера проявилося в „офіційному холоді", з яким узагалі прийнято в Каїрі приїзд Роберта Морфі, дарма що офіційно запрошено його туди. Ніхто з єгипетського міністерства закордонних справ не вийшов йому назустріч на летовище. Проте, відкликання Нассером заповідженої авдієнції Морфі буцімто стрінулося з критикою збоку найближчих співробітників Нассера та інших арабських представників. Морфі багатократно конферував був в Лівані з новообраним президентом Шегабом, як також з революційними міністрами в Іраку, тому Нассер викликав здивування своєю поведінкою. Отож він швидко після свого першого гнівного жесту — запросив Морфі й Гейра до себе. З єгипетського боку в цій нараді взяли участь міністер закордонних справ др. Махмуд Фавзі та міністер Сабрі. Нассер буцімто настоював на якнайшвидше відкликання військ з Лівану, а Морфі з свого боку з'ясовував становище ЗДА, яке продиктувало вислати туди війська і покищо їх там затримати.

Франція й Ізраїль узгіднюють політику на Середнім Сході

Париж. — Ізраїльський міністер закордон. справ Голда Маср прибула до Парижу й перевела довгі наради з прем'єром ген. де Голем та французьким міністром закордонних справ Морісом Кув де Мурвілем. Наприкінці нарад зпрелідовано комунікат, в якому стверджено, що Франція й Ізраїль бажають миру і стабільности відносин на Середньому Сході. За пресовими твердженнями — відносини на Середньому Сході були головною темою тих розмов, при чому Гольда Маср буцім-то з'ясувала французьким державним мужам острах ізраїльського уряду перед агресивною політикою єгипетського президента Гамаля Нассера. Франція завжди була найвірнішою покровителькою Ізраїлю та головним джерелом військового постачання. Французи стоять на становищі, що Ізраїль — єдина демократична держава на Середньому Сході з найсильнішою армією і тому західні держави повинні підтримувати Ізраїль.

В Іраку почались політичні судові процеси

Багдад. — У Багдаді відбувся в минулий вівторок перший судовий процес проти прихильників передреволюційного режиму. Судили сім осіб, за поміч яку вони дали прем'єрові передреволюційного уряду Нурі ес-Саідові, коли він утік перед змовниками з свого дому вніч на 14-го липня та старався скритися у приятелів. В день пізніше випадково розпізнано старого прем'єра, як він, переодягнений за жінку, ішов вулицею у товаристві дружини свого приятеля, в домі якого ночував, щоб перейти до іншої криївки. Юрба вбила Нурі ес-Саїда і ту жінку. Військовий суд засудив 5-ох арабів і дві жінки на тюремні кари від року до п'ять років за допомогу, яку вони давали старому прем'єрові в його намаганні скритися перед змовниками та новою владою, що прийшла в Іраку внаслідку перевороту. Заповіджено суд над численними міністрами й урядовцями давнього режиму, які перебувають у в'язниці. Вночі на 14-го липня вбито коло 200 осіб, в тому числі 12-ох членів королівської родини із королем Фейсалем II на чолі.

В Альжирі готовляться до виборів

Альжир. — Французька адміністрація в Альжирі приготовляє перший тамошній плебісцит, який має відбутися, як один із проявів заповідженої де Голем рівности між альжирськими мусульманами та европейцями. Офіційно проголошено, що зареєструвалося до голосування 3,302,000 альжирців, але скільки між ними мусульман та скільки европейців — не сказано. Тільки щодо самого міста Альжиру сказано, що зареєструвалося там 104,206 мусульман і 25,864 европейців. Плебісцит має відбутись над реформою французької конституції наприкінці вересня ц. р., аба в жовтні. Чи, крім конституційного проєкту альжирці матимуть до вибору ще якісь інші питання — не відомо. Командант французьких військ в Альжирі генерал Салян заповів через радіо і телевізію, що французькі збройні сили в Альжирі запевнять спокій і безпеку під час голосування. Реєстрація голосуючих відбувалася від 7 липня до 5-го серпня ц. р. Альжир має кругло 9,500,000 населення, в тому числі півтори мільйона европейців, а коло 8 мільйонів мусульман. Альжирські націоналісти виступають за бойкот того плебісциту, як проти схвалювання французького володіння в Альжирі.

Президент підписав закон про реорганізацію оборони

Вашингтон. — 6-го серпня президент Айзенгавер підписав закон про реорганізацію оборони, за який довший час велася боротьба в Конгресі. Це є компромісовий закон, бо Конгрес не погодився на пропозиції уряду, щоб централізувати оборону країни в руках секретаря оборони, обмежуючи владу секретарів окремих родів зброї. Президент закликав усіх, щоб діяли згідно з новим законом. Президент звернув увагу на той пункт в законі, згідно з яким Конгрес може зміняти деякі зарядження уряду. Згідно з новим законом можна буде збільшити число працівників в об'єднаному штабі для операційного і стратегічного планування з теперішніх 210 до 400 старшин. Мають бути створене нове становище директора інженерського досліду, щоб централізувати досліди та причинитися до їх швидкого поступу. Президент заявив після підписання, що новий закон є великим кроком вперед в ділянці оборони країни.

Українські пластуни в Іст Четгем відзначають 40-річчя Української Державности

Ню Йорк. — Українські пластові юнаки і новаки, що відбувають цього року свої пластові табори на Пластовій Оселі в Іст Четгем, Н. И., влаштовують в днях 9 і 10 серпня ц. р. День Пластуна із програмою, присвяченою 40-річчю проголошення Незалежности Української Державі. У програму входитимуть пластові теренові і спортові змагання, гри, як теж окрема святочна ватра, що відбудеться в суботу 9-го серпня ц. р. увечері. Командування таборів сподівається на ці дні, зокрема на ватру прибуття батьків пластової молоді і численних гостей — приятелів Пласту.

В АМЕРИЦІ

● З добре поінформованого джерела повідомляють, що Артур Ларсон, який після промови президентові Айзенгаверові, має незабаром залишити своє становище. Причиною цього є те, що це його становище не забезпечує йому широких вигідь на майбутнє.

● Статистичне бюро повідомляє, що в південних стейтах ЗДА на кожну родину пересічно припадає 3,74 особи. Найменші кількісно родини мешкають на Заході — пересічно 3,51 особи. На північному сході на родину припадає 3,55 особи, а в середніх північних стейтах — 3,57. Родини з прибутком до $2,000 мають пересічно 3,2 члена, а з прибутком до $7,000 — по 3,8 особи.

● На ярмарку в місті Де Мойн, Айова, мають цього року виставити оригінальну косарку, яка має електричні лямпи, автоматичний прилад до обертання і . . . радіоапарат.

5-го серпня 112-річний ветеран громадянських війни Двайт Соллінг уперше дістав пенсію у сумі 135.45 доляра. Він подавав урядовцеві, який видав йому гроші, і сказав, що сподівається побачити його 15-го травня 1959 року на відзначенні своїх 113-их іменин.

● У Веймуті, Масс., знайшли труп 8-річного Денниса Дж. Делримпела, якого розшукували впродовж трьох днів. Хлопець заліз у старий холодільник двері якого автоматично замкнулися. В Массачусетс закон вимагає відривати двері від старих, неуживаних вже холодільників.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● 148 українських втікачів з Югославії зареєструвало досі Українське Центральне Допомогове Об'єднання в Австрії (УЦДОА). В загальній кількості втікачів з Югославії, що виносить 6,779 осіб, українців є до 6 бути яких 7%. Із зареєстрованих 148 осіб в 1957 році виїхало до інших краів світу 45 осіб і в першому півріччі 1958 року 55 осіб. На день 30. червня ц. р. в Австрії перебувало ще 48 українців із Югославії, з того 32 в таборах і 16 приватно в селах або в індустрії. За професією всі ці втікачі переважно ремісники та селяни, віком між 18 і 42 роками.

● Організація Державного Відродження України (ОДВУ) у ЗДА відбуде в днях 30 і 31-го серпня і 1-го вересня ц. р. свій щорічний звичайний з'їзд разом із своїми братніми організаціями Українським Золотим Хрестом, Молодими Українськими Націоналістами і „Заревом". З'їзд відбудеться в Оселі ім. О. Ольжича в Лігайтон Пенсилвенія.

● З'їзд організацій Української Молоді у Франції (ОУМуФ) відбудеться в п'ятницю дня 15-го серпня ц. р., в Шато де Рює, деп Об. У програмі з'їзду вибір нової управи й устійнення нового пляну праці.

● Сотню річницю свого народження відзначує в Аргентині українець Арсен Парікваха, родом із Волині. Він прибув до Аргентини у молодому віці й замешкав у Ріо Колорадо. 100-літній дідусь почувається здорово, сам доглядає свою винницю та понад 200 пнів пасіки.

Доллес і Кубічек погодилися на конференцію президентів американських держав

Бразилія, Бразилія. — 6-го серпня державний секретар Джан Фостер Доллес і президент Хусцеліно Кубічек погодились на те, щоб скликати конференцію президентів американських держав, щоб на ній скласти програму економічного розвитку країн Середущої і Південної Америки. Остання така конференція була 21-го липня 1956 року в Панамі. Це рішення вважають за головну ціль дводенної візити Доллеса в Бразилії. В найближчому часі відбудеться у Вашингтоні нарада амбасадорів 21-ої латинської американської держави разом із Доллесом і ця нарада буде підготовчим комітетом для організації конференції президентів держав. Доллес конферував із Кубічеком в Ріо де Жанейро, а після того був на прийняттю в американськім торговельній палаті в Бразилії. Після прийняття Доллес відлетів до новобудованої столиці Бразилійської Республіки Бразилії, звідки відлетів до Вашингтону. Запланована конференція президентів американських держав має на цілі боротьбу проти убозтва в Півд. Америці.

У СВІТІ

● Публічна опінія в Єгипті стрінулася вісткою, що ізраїльський уряд звернувся до Москви за посередництвом у конфлікті з арабськими країнами. Ізраїльський прем'єр Бен Гуріон просив Хрущова, щоб уможливив йому зустрітись з президентом Гамалем Нассером. Хрущов зігнорував того листа, але араби не мають довір'я у щирість Нікіти Хрущова.

● Японський суд у Токіо затвердив рішення уряду продати 18 акрів землі поблизу міста Сунакава для поширення американської летунської бази. Міська рада Сунакави заскаржила була рішення уряду до суду, а посадник того міста заявив тепер, що звернеться в цій справі до Найвищого Суду. У 1955 році японські комуністи перешкодили під штатами на тому місці, і треба було ціле літо звідти зігнати.

● 9-річний наступник англійського престолу Чарлз, приїхавши до надморського міста Кінгс Лінн, пішов із своєю молодшою сестричкою „на купно". Першим ділом він купив дитячу пістолю, що стріляє водою. Пів Чарлза в крамниці викликала бурхливу сенсацію.

● 80-річний член міської ради в лондонській дільниці Сант Панкрас, Джордж Гумбертстон, упевнений що вже сміти років перебування в міській раді підвився минулого тижня для виголошення промови. Сказавши з зворушенням „Дякую вам за вислов „Дякую вам мені співчуття з приводу моєї недавньої недуги" він похитнувся і упав мертвий.

● Східньо - німецький суд розглядатиме справу 271 осіб, що від травня ц. р. висилали пересилки посилки до Зах. Німеччини своїм кревним. У Східній Німеччині це називається підриванням народного господарства.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

ОН ЗАМІСТЬ КОНФЕРЕНЦІЇ НА ВЕРШИНАХ

Нота Нікіти Хрущова з минулого вівтірка 5 ц. м. ставить хрестик на всі комбінації зі скликанням конференції голів урядів чи то поза Об'єднаними Націями, чи на терені ОН в рямках Ради Безпеки. Як твердить Джеймс Рестон в „Ню Йорк Таймсі" — це перше совєтське „нєт", що його стрінули у Вашингтоні з вдоволенням. Хрущов хотів вманеврувати Захід у таку конференцію „на вершинах", яку бажав собі давно: без ніякої попередньої підготови, із темою нарад, звуженою до совєтських оскаржень щодо „аґресії" ЗДА й Англії в Ливані і Йорданії, з участю „невтрального" прем'єра Індії Неру, який висловився проти американсько-англійської акції на Середньому Сході, і генерального секретаря ОН Гаммершилда, який зайняв був приємне для Совєтів становище в справі Ливану, запевняючи в своєму офіційному звіті, що там „нема масової інфільтрації". З'єдинені Держави такої конференції не хотіли, але, щоб піти назустріч англійському урядові, який має труднощі з своїми „співіснувальними" соціялістами, погодилися на концепцію перевести засідання Ради Безпеки ОН з участю голів урядів, при чому Рада Безпеки мала б сама вирішити, кого запросити з-поза своїх членів і де відбути конференцію — в Ню Йорку чи в Европі. Хрущов спершу на це погоджувався. Потім змінив своє становище, але комунікат ТАСС'у відразу заперечив, начебто він спротивився тій концепції. Щойно 5-го серпня Хрущов виразно заявився проти Ради Безпеки і підтримав думку про відклик до Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй.

Остання нота Хрущова викликає рефлексії двоякого характеру: про гру Совєтів та про практичні наслідки для миру на Середньому Сході від нових дебатів на Генеральній Асамблеї. Що стосується тактики, то вона в цьому випадку — як загально твердять західні коментатори — сформувалась під натиском Пейпінґу. Вже й раніше Москва зірвала розмови Громика з західніми амбасадорами в Москві, що підготовляли конференцію „на вершинах", бо Мао Тсе-тунґ ніби не бажав, щоб ота нова вершинна конференція відбулася без його, „китайського Леніна", участи. Ще більше, — запевняють західні кореспонденти — не сподобалась Мао Тсе-тунґові пропозиція Хрущова, щоб на вершинній конференції видатну ролю грав Неру, а не він. Принципове становище комуністичного Китаю ніби таке, що не можна розв'язувати жадної великої міжнародної проблеми без його активної співучасти. Отож конференція Ради Безпеки з участю голів урядів вже цілком була не до смаку китайським комуністам, бо в Раді Безпеки засідає, як один із 5-ох постійних членів із правом „вета" — національний Китай. Хоч особиста присутність на засіданні Ради Безпеки Чіянґ Кай-шека була мало ймовірною, проте теоретично така можливість існувала. Мао Тсе-тунґ не міг допустити, щоб Нікіта Хрущов засідав за одним столом з Чіянґ Кай-шеком, без нього, Мао Тсе-тунґа.

Трудно твердити з певністю, що зреферовані західні коментарі про причини звороту в совєтській тактиці на 100% правдиві, але вони звучать логічно. Совєтам ніколи не залежало й не залежить на сутній полагоді будь-якої поважної міжнародої справи, на дійсному конструктивному компромісі й на стабілізації миру. Коли останні дві ноти Айзенгавера виявили ясно, що Рада Безпеки не стане тереном однобічної совєтської пропаґанди, і що совєтські обвинувачення стрінуться з сильнішими контробвинуваченнями, то — під натиском чи й без натиску Китаю — Хрущов зрікся цієї комбінації на користь іншої: здобути ще більшу пропаґандивну трибуну, на ще більшому форумі Генеральної Асамблеї ОН. Для самої справи, практично, це має також дуже кволі вигляди. Американська резолюція з 18 липня ц. р. в справі скликання Генеральної Асамблеї покликується на скаргу Ливану проти аґресії збоку Об'єднаної Арабської Республіки і заповідає зголошення „відповідних пропозицій" щодо встановлення там миру. Совєтська резолюція з того самого дня говорить тільки про збройну інтервенцію ЗДА в Ливані. Кожна резолюція на Генеральній Асамблеї мусить мати щонайменше дві третини голосів, себто 54. У дуже незручній ситуації опиниться тепер 28-членний азійсько-африканський бльок. Існують поважні сумніви, чи перейде американська резолюція про створення міжнародної поліції для Ливану, чи совєтська — проти акції ЗДА й Англії в Ливані і Йорданії. Имовірно, в протоколах Об'єднаних Націй появиться нова пайка промов. Передача справи Середнього Сходу Генеральній Асамблеї ОН ніби збільшує повагу тієї установи. Але по суті ледве чи Об'єднані Нації здобудуть собі поважний капітал, бо вони нездібні вжити таких рішучих засобів — не словом, а ділом — проти совєтської пенетрації, які єдино могли б завести лад і мир у світі.

ЗАЛИШКИ ІЗОЛЯЦІОНІЗМУ В КОНҐРЕСІ

Добрий знавець конґресових відносин і співробітник „Ню Йорк Таймсу" Джан Б. Овкс каже, що коли б хтось шукав ізоляціоністів у Конґресі, то не знайшов би їх, бо кожний сенатор чи конґресмен ,який голосує проти законопроєктів про допомогу закордонові або проти повновластей для Президента зменшувати митні тарифи, рішуче протестує, коли зараховують його до ізоляціоністів. Тепер ніхто не хоче виступати під прапором ізоляціонізму, до якого признавалося стільки членів Конґресу в 20-их і 30-их роках. „Ізоляціонізм" — це негарне слово в Конґресі, а проте є чимало сенаторів і конґресменів, які працюють для ізоляціонізму, хоч і називають себе „націоналістами" або „протекціоналістами"; деякі з них діють без жадної етикети, голосуючи проти всякої допомоги закордонові тільки тому, що це коштує грошей.

Оці всі різношерсті ізоляціоністи в законодатній частині уряду заслабі на те, щоб іти слідами своїх впливових попередників із 20-их і 30-их років, які виступали проти членства ЗДА в Лізі Націй та Міжнародному Суді, проти обниження митних тариф від імпорту. Але вони мають настільки впливів, що можуть зменшити допомогу закордонові на яких 20 відсотків і добитися, щоб у законопроєкт про торгівлю з закордоном були введені деякі обмеження, які зв'язують руки Президента. Згідно з бажаннями ізоляціоністів деколи голосують і такі впливові особи як провідник республіканців у Сенаті сен. Вільям Ф. Новленд, голова Політичної Республіканської Комісії сен. Стайлес Бриджес або голова Правничої Комісії сенатор демократ Джеймс Істленд чи голова Фінансової Комісії сенатор Гаррі Ф. Бирд. Вони не є прихильниками ізоляціонізму, але з мотивів ощадности виступають проти збільшення федеральних видатків ,в тому числі й проти видатків для закордону, спричиняючи тим охолодження відносин між ЗДА і вільним світом.

І так, недавно в Сенаті за законопроєкт про допомогу закордонові голосувало 51 сенаторів, а проти — тільки 17. Але до цього числа треба додати 8-ох сенаторів, які виступали проти законопроєкту, але не були присутні під час голосування, і ще трьох, так що проти проєкту було аж 28 сенаторів. Цей законопроєкт здобув у Палаті Репрезентантів 259 голосів (проти — 134), в тому числі аж 58 демократів, які звичайно голосують за допомогу закордонові.

„Неоізоляціоністи" добре знають, що не можна завернути назад ані календаря, ані годинника, але вони стараються зробити все, що можуть, для ізоляції своєї країни. „Неоізоляціоністи" знають, що ЗДА не можуть бути тепер відокремленим від світу островом, як це було ще навіть під час другої війни. А проте, вони голосують проти того, щоб ЗДА підтримували своїх союзників, які допомагають у боротьбі проти світового комунізму. Сенатор-республіканець Вільям Дженнер з Індіяни заявляє, що „тепер не можна бути ізоляціоністом", що він є „націоналіст", але постійно від 1950 року він голосує проти всіх законопроєктів, які мають за ціль скріпити й поширити зв'язки ЗДА із закордоном. Він навіть проти того, щоб ЗДА мали будь-які зв'язки з Північно-Атлантійським Оборонним Пактом (НАТО). Між безіменними ізоляціоністами є й такі, які ще й нині хочуть зробити з західньої півкулі „фортецю Америку", щоб тільки її обороняти, не дбаючи, що діється в світі.

Ізоляціоністи в Конґресі виступають і проти взаємного торговельного пакту 1934-го року, старaючись якнайбільше його обмежити, а то й зовсім зліквідувати. Сенатор Джордж В. Мелон із Невади навіть заявив: „Дозвольте, щоб уже скінчився той нeсславний пакт". Старий ізоляціоніст сенатор-республіканець Генрі С. Дворшак переконаний в тому, що торговельний договір із закордонними державами спричинив труднощі американській копальняній індустрії, але не признається до свого ізоляціонізму, кажучи: „Я зовсім не проти торгівлі з закордоном, але я за таку торгівлю, яка не дискримінувала б наших власних громадян". Сенатор Толмедж заявив: „Тільки ідіот може бути проти зовнішньої торгівлі", але одночасно додав, що „текстильний промисл в Джорджії загрожений дешевим імпортом з Японії".

Оці *неоізоляціоністи*, або як вони самі себе називають „американські націоналісти" погоджуються на те, щоб ЗДА підтримували такі держави як Південна Корея, Формоза і Туреччина, які лежать на периферії СССР і, в разі вибуху нової війни, напевно воюватимуть проти СССР. Але вони інакше оцінюють важливість для ЗДА країн НАТО, вважаючи, що деякі з них „побудовані на піску".

Сенатор Мелон висловився ясно: „Ми не зможемо обороняти свої бази в Азії і Европі . . . 15 більйонів долярів можна було б заощадити, якби ми залишили свої пляни оборони чужих держав і стримали їм допомогу". Невдачі Заходу в районі Середземного моря, на Середньому Сході і в Південно-Східній Азії тільки скріплюють становище ізоляціоністів, які кажуть, що краще було б підтримувати країни Латинської Америки і таким чином скріплювати давню доктрину Монро „модерним способом".

Деякі з тих політиків щиро вважають себе за вояків, які б'ються в ар'єрґарді доброї справи (сен. Дженнер), інші уявляють себе провідниками відродженого американського націоналізму. Але і ті й ті вірять, що вони віддзеркалюють думки своїх виборців.

Треба згадати також про зріст промислового протекціоналізму між південними сенаторами, спричинений тим, що південні стейти упромисловлюються, розбудовуючи в першу чергу текстильний промисл. В західніх стейтах ту саму ролю відіграє копальняний промисл. Стейти над Атлантійським узбережжям є за те ,щоб якнайбільше торгувати з Европою, бо товари з-за кордону проходять через східньо-американські порти.

„Неоізоляціоністи" чи „націоналісти" не мають такого впливу, щоб зробити із ЗДА незалежну від світу твердиню, як це було 30 років тому. Тепер уже й сіра людина знає, що без американської допомоги комуністи давно опанували б всю Европу й Азію. ЗДА витрачають десятки більйонів долярів на допомогу країнам вільного світу, але американські громадяни розуміють, що ці гроші обороняють також і ЗДА.

ПРОКЛЯТТЯ ЗЛОГО ЧИНУ

Один із найстарших і найбільших польських щоденників у ЗДА „Америка-Ехо", що виходить у Толідо, Огайо, надрукував в числі з 29 червня ц. р. статтю в справі українців у Польщі, що її треба визнати справжнім „білим круком" між статтями на цю тему в польській пресі. Стаття п. н. „Клопоти режиму з виселеними лемками" присвячена ситуації українських лемків у Польщі, і автор її Станіслав Лопіцький визнає час переведене комуністичним режимом у 1947 році масове виселення українців з їх рідних земель, як огидний акт, пляму на сторінках історії Польщі.

„Однією з найтяжчих проблем, що стоїть перед сьогоднішнім режимом у Польщі, — пише Станіслав Лопіцький — є справа виселених лемків. Протягом останніх двох років про це в краю можна говорити й писати. Щобільше, пробують там навіть направити зло. Але ні правляча кліка в Польщі, ні польське суспільство не усвідомлюють собі в усій повноті шкоди, що її спричинили ті огидні масові переселення. Виселено людність, що сторіччями жила спокійно разом з поляками під Карпатами. Безпосереднім приводом до вигнання цієї людности був факт, що 11 років тому коло Балигороду згинув комуністичний генерал Вальтер Свєрчевський. Негайно після того в квітні 1947 року опрацьовано у Варшаві плян акції „В", або масових виселень. Кільканадцять (насправді — кількадесят — ОР) тисяч родин загнано до різних таборів . . . Згодом розселено їх по різних теренах. Мабуть чи не 68.000 живе у Вольштинському воєвідстві. Їхні давні оселі в Бескидах знищено".

На думку автора, „відповідальність за цю наскрізь шкідливу акцію падає на комуністичний режим. Москва наказувала переселити лемків до СССР у роках 1945-48, але доля лемків була внутрішньою справою Польської „Людової" республіки, в якій „президентом" був тоді Бєрут, прем'єром Циранкєвіч, а Гомулка займав, як і сьогодні, надзвичайно важливий уряд секретаря партії. Останній не може виправдуватися незнанням проблеми, бо сам походить з околиць Кросна. А лемки жили саме в прикордонних частинах таких повітів, як Горлиці, Ясло, Кросно, Сянік та ін. Варварське виселення є ще одним прикладом, як комуна завогнила національностеві конфлікти. Забріхана комуністична преса нарікає часто на шовінізм у передвоєнній Польщі. Але чи можна подумати, щоб після вбивства Т. Голувки чи міністра Пєрацького викинено з батьківської землі населення хоч би й одного повіту. За смерть ген. Свєрчевського, що її спричинив якийсь український партизанський відділ, заплатило 100,000, а згідно з іншою оцінкою навіть 150,000 українців. Бо ж виселено українців не тільки з Карпат, але також з околиць Любачева і Грубешова".

Далі автор статті дуже рішуче виступає проти масових репресій, стверджуючи, що ці „репресії проти людности, якій не доказано ніякої вини, викликають поважні застереження навіть тоді, коли їх стосують виключно в місцевості, в якій доконано атентату. Але чи ж за те, що під Балигородом згинув генерал Свєрчевський, мають відповідати села, віддалені на сто чи на двісті кілометрів. В морі ґвалтів і злочинів, що їх доконувано в Польщі в довгу добу „сталінізму", викинення лемків не викликало особливого враження; більшість населення його майже не спостерегла. Пресі не вільно було про це писати, подорожі до прикордонних смуг були тоді заборонені. А з тих, що знали про це, дехто не розумів і не усвідомлював собі моральної сторінки справи".

З'ясувавши крайності польсько-українського антагонізму, автор приходить до висновку, що продовжування конфліктів і взаємних обвинувачень, хоч вони й зрозумілі та людські, не дасть ніякої користи, і тому вимагає від поляків, які, мовляв, є „старшим народом, з більшим досвідом і політичним виробленням", ініціятиви в направленні заподіяного зла„ Якщо не зумісмо знормалізувати взаємин з тією рештою українців в обкраяній „Людовій Польщі", то чи ж можемо сподіватися на зріст польонофільських настроїв у східніх воєвідствах? — запитує він, стверджуючи далі, що поляки й українці були й будуть сусідами, і то на великих просторах, „не зважаючи на те, як уформується мапа Европи і чи кордон Польщі проходитиме Збручем чи ні".

Переходячи до конкретної ситуації українців у Польщі, Ст. Лопіцький доводить, що намагання комуністичного режиму направити хоч частинно заподіяну українцям шкоду ведуть за собою все нові труднощі, нові ускладнення й конфлікти, що їх, на його думку, можна назвати коротко „прокляттям злого чину". Всі поступки і концесії для українців „не затерли почуття кривди і не викоренили в українців прив'язання до батьківської землі". Всі вони хочуть вертатися „на своє", не зважаючи навіть на те, що деякі з них досі навіть добре жили й заробляли. Але уряд боїться масового повороту і намагається його припинити, бо там, „де українці вертаються до зайнятих уже (польськими осадниками — О. Р.) хат, виникають нові гострі конфлікти", і нові господарі живуть сповнені страху, що „за одним українцем прийде другий, десятий і або вони стануть більшістю, або так збридять життя в селі, що (осадникам — О. Р.) прийдеться забиратися".

Але ж із закінчення статті виходить, що й сам автор, як представник польської еміґрації, боїться такого розвитку справи, значить, дозволу лемкам й іншим українцям вертатися на їхні землі, мовляв, створення одностайного національного терену, наприклад, коло Устрік чи Ліська, може мати фатальні наслідки, бо . . . Совєтський Союз зможе тоді домагатися. пересунення існуючих границь. Тому Ст. Лопіцький і не спромігся на проєкт якоїсь консеквентної розв'язки української проблеми в Польщі. Він обмежується пропозицією дозволити вернутися на свої землі якійсь частині лемків, навіть дозволити їм творити окремі українські села й будувати в них школи та церкви, але . . . тільки „де-не-де", на теренах із польською осадницькою більшістю. Виходить, що й для нього існування української меншини в Польщі таке ж небезпечне, як і для комуністичного режиму, який він так гостро таврує за „огидне масове переселення українців в 1947 році".

О. Р.

ПРОДАЖ „БРИТІЙСЬКОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ"

На світовому книжковому ринку друге місце щодо продажу, після Біблії, займає 24-томова „Британська Енциклопедія", що цього року відзначає 190-ліття від дня своєї появи та 15-ліття її афіліяції із Шикаґівським університетом. Свій небувалий успіх завдячує ця книга-велетень двом факторам: знаменитому й щораз кращому редаґуванню матеріялу та ориґінальним методам продажу, в кожному десятилітті пристосовуваному до обставин життя. Видавці не жаліють грошей, щоб дати щораз краще видання. Наприклад, останнє видання 1957 року коштувало 61 мільйон долярів. Протягом вісімнадцяти років штаб науковців упорядковував новий матеріял, майже кожного року доповнюючи його найновішими досягненнями й змінами в усіх ділянках життя й творчости людини. Найновіше видання має понад чотири мільйони нових слів та 1,298 нових ілюстрацій. Самі ці доповнення й зміни становили б сорок томів.

Другою причиною велетенських успіхів тієї книги є те, що продаж її віддано у висококваліфіковані руки. Звертає увагу дивна обставина, що цю книгу тяжко дістати звичайною дорогою — купити в книгарні. Для обслуги своєї клієнтелі по різних частинах світу ,де вживають англійської мови, має енциклопедія двотисячну армію спеціялізованих продавців, у яких лише й можна її замовити. Видавці „Британської Енциклопедії" вважають, що ця книга, призначена лише для інтеліґентної публіки. Головна її мета: обслужити дім, родину, бути допоміжною книгою знання для тих, що найбільше потребують науково-популярної асисти. Вона призначена не для кабінетних науковців, а для щоденного вжитку пересічної культурної людини.

Пошана видавців енциклопедії до свого товару має довгу традицію, ще з тих часів, як перші її видання продавані були і в Англії, окремим британським виданням. Англійський король Юрій III і його знавці мистецтва виявили своє невдоволення з одної надто реалістичної ілюстрації в одному з томів „Британської Енциклопедії". Американські видавці негайно знищили цілий „заокеанський" наклад, так що сьогодні залишилось тільки шість отих „проскрибованих" примірників. Перше заокеанське видання енциклопедії появилося у 1897 р. в Лондоні, але хоч як багато тодішніх британських видавництв намагалося стати її співвидавцями, ця честь припала лише відомому й по-сьогодні найповажнішому англійському видавництву в Лондоні, що видає щоденник „Ди Таймс"! Тільки під фірмою цього світового засягу часопису стала появлятися „Британська Енциклопедія" в Англії.

190 років тому появилось і по наші дні живе гасло: „подивись до „Британської Енциклопедії", як хочеш мати автентичну й найкращу інформацію". Як подає бостонський щоденник „Ди Крищен Саєнс Монітор", і тепер, в добі телевізії, атома та суперсонічних літаків — просто неможливою є праця в редакції, школі чи в фільмовій індустрії без цієї книги. Цього свідомі її видавці, і саме тому цю книгу нелегко дістати. А вже не купиш її й не замовиш її там, де „камікси" та різні „вестерн сторі" вгинають полиці книгарень . . .

Чималим джерелом пропаґанди для цього видання є та обставина, що багато популярних телевізійних програм черпають з нього свої матеріяли. Як подає бостонський щоденник, є їх аж вісім, з яких найбільш популярна програма „Запитання на 64 тисячі долярів", де виступав д-р Сас-Яворський. Раніше, до телевізії, таку рекляму для цієї книги давало радіо. Також популяризують цю книгу *оголошення* в пресі і крамницях на щорічну суму два з половиною мільйони долярів.

Двотисячна армія продавців „книги знання" ділить своїх покупців на „твердих" і на „легких". До перших належать ті, що не читають нічого, крім „каміксів" та щоденної преси. До них належать і „всезнайки", які говорять про себе: „Я все те, що там написано, знаю не від сьогодні . . ." Але одні й другі, для респекту перед шанованою книгою і щоб в своїх очах вирости ще вище — кличуть продавця до себе. Висококваліфікований продавець перших п'ять хвилин

(Дальше на стор. 3-ій.)

ОСІННІЙ ВІТРУ СВИСТ . . .

Осінній вітру свист
І плач дротів у полі,
Маленьким школярем,
як цятка, в ньому я
У Званівку іду.
Шумлять дерева голі.
Там, за вікном смутним,
бабуся жде моя.
Піски, кругом піски . . .
Маленький крок мій

У ґрунті мокрому,
І в'єтьcя дальній шлях.
Жаліються комусь
оголені баштани . . .
І, як піщинка, я
загублений в вітрах . . .

У мандрах дальніх тих
я забував утому,
Тільки б відчуть тепло
старенькиx рідних рук.
Бабуся спить давно
на цвинтарі глухому,
І сивим став її
колись малий онук.

Над нею дим пливе
у небі голубому
І паровози шлють
в осінні далі гук.
Але, *як і колись,*
забув би *я* про втому,
Тільки б відчуть тепло
старечих добрих рук . . .

ВОЛ. СОСЮРА

Мілена Рудницька

БОРОТЬБА ЗА ПРАВДУ ПРО ВЕЛИКИЙ ГОЛОД

(18)

Президент Мовінкель дотримався обітниці. Вже на 29-го вересня він скликав засідання Ради для розгляду справи голодової катастрофи на Україні. Правда, засідання було не прилюдне, а тільки „приватне", себто конфіденціяльне. Тим одним він мусів поступитися генеральному секретареві. З такого засідання не давали до преси комунікатів, не розмножували його протоколу. Присутні на цьому були тільки представники урядів держав, які мали постійне або тимчасове місце в Раді. Таким чином генеральний секретар хотів, очевидно, уникнути розголосу, неприємного для великодержав, від яких він був залежний, і для Совєтського Союзу.

Кулюари „Палацу Вилсона", тодішньої резиденції Ліґи Націй, були того дня доволі пусті: не було публічного засідання Ради. Тільки врядигоди переходив каридорами, вистеленими пухнатими килимами, якийсь дипломат чи урядовець. На дверях залі, де відбувалися засідання Ради, славетної скляної веранди з чудесним видом на Леманське озеро, висіла табличка: „Сесіон прівє". Значить, ні журналісти, ні публіка не мають доступу. Під дверима гурток українських представників і їх чужоземних приятелів чекали в напруженні, щоб довідатися щонебудь про хід і вислід секретних нарад. Довкола них збиралось щораз більше журналістів. Секретне засідання? Значить, обговорюють якусь „делікатну", неприємну для великодержав, справу? Невже на порядку нарад справа Голоду на Україні?

Секретні наради стали незабаром секретом полішинеля. Ось що дійшло про них до відома загалу. Засідання Ради було довге і гаряче. Були на ньому присутні представники всіх чотирнадцятьох держав, з яких тоді складалася Рада. Коли її голова з'ясував справу, ніхто по суті не заперечував факту голоду. Зате представники держав, які бачили свій інтерес у політичній і господарській співпраці з Совєтським Союзом, вказували на формальні труднощі офіційного виступу Ліґи Націй у справі Голоду. Посилалися на те, що йде про країну, яка не належить до Ліґи Націй і яка, мовляв, сама не висловила своєї волі. Сам Мовінкель чотири рази забирав слово. Він старався переконати своїх колеґ в необхідності прийти Україні на допомогу, в конечності зробити в її бік хоч би якийсь жест. Заявив, що його малий і бідний норвезький народ готовий принести найбільші жертви, щоб допомогти голодуючим. Закликав великі народи до мужнього виступу і до жертвенности. Президента Ради підтримали представники Ірляндії, Німеччини та Еспанії. Проте, більшість членів була тієї думки, що Рада Ліґи безпосередньо діяти не може. Кінець-кінцем вирішили передати справу Міжнародному Комітетові Червоного Хреста і заапелювати до нього, щоб він зорганізував міжнародну допомогу для України. Дехто з делеґатів пропонував порадити українцям звернутися самим до цієї гуманітарної установи. Але тут Мовінкель заявив, що він уважає за свій обов'язок передати особисто Міжнародному Комітетові Червоного Хреста всі документи, які були скеровані до нього, як до голови Ради.

Таким чином Ліґа Націй, під претекстом процедуральних перешкод, по-пилатівськи обмила свої руки. Все ж трагедія українського народу була бодай протягом одного засідання в центрі уваги офіціяльного міжнародного світу.

Своє ставлення до справи Голоду міністер Мовінкель з'ясував в інтерв'ю, яке дав женевському кореспондентові паризького щоденника „Матен". Це інтерв'ю було надруковане 1-го жовтня 1933 року. „Нема сумніву, найвигідніше було б нічого не робити, — казав шляхетний норвежець. — Процедура вимагала від мене, щоб я кинув до коша всі потрясаючі документи, які мені передано, всі зворушливі звернення. Але моя совість не дозволяла мені це зробити. Адже йде про життя мільйонів. Тому я не міг мовчати. Я знаю, що як з юридичної, так і з політичної точки зору яканебудь акція — нелегка. Проте, треба пробувати, чи московський уряд не погодиться допустити на територію України міжнародну місію для розсліду справи та допомоги".

Кореспондент „Матен" дав ще від себе такий коментар: „Трагічний факт голоду на совєтській Україні дістав своє юридичне потвердження. 76-та сесія Ради Ліґи Націй фактично його признала".

6-го жовтня міністер Мовінкель відвідав президента Міжнародного Комітету Червоного Хреста, проф. Вернера, щоб передати йому матеріяли про Голод та поінформувати особисто про становище Ради. Президія Міжнародного Комітету Червоного Хреста зараз же відбула засідання і після довгої дискусії рішила взяти до уваги доручену їй Радою Ліґи Націй справу. Треба було перевірити насамперед „практичні можливості" організації допомоги ,себто звернутись до совєтського уряду з пропозицією дати згоду на організацію міжнародної допомоги для голодуючих України.

На думку цієї постанови, президія Міжнародного Комітету Червоного Хреста скерувала листа до совєтського уряду. За деякий час надійшла з Москви відповідь: жадного голоду нема, а тому будь-яка допомогова акція непотрібна. Форма листа була в крайній мірі образлива.

Дискусія на засіданні Ради Ліґи Націй знайшла свій відгомін на засіданні Центрального Виконавчого Комітету Совєтського Союзу в грудні 1933-го року. М. Калінін, голова Центрального Виконавчого Комітету, так висловився під адресою міністра Мовінкеля і, взагалі, під адресою всіх чужинецьких чинників, які думали про міжнародну допомогову акцію в користь України: „Політичні шахраї збирають гроші на допомогу для нібито голодуючої України. Тільки здеґенеровані кляси, що перебувають в стані розкладу, можуть породити таких цинічних типів".

Вільям Г. Чемберлен ,який жив тоді в Москві і був на засіданні Центрального Виконовчого Комітету, занотував того ж дня у своєму щоденнику: „Отже, за словами совєтського президента ,голод на Україні це ніщо інше, як злобна видумка здеґенерованих кляс. І на таку заяву жаден український делеґат у Центральному Виконавчому Комітеті не знайшов ні одного слова протесту".

Висновки

Українська акція на терені Ліґи Націй не була останнім актом нашої боротьби за правду про Великий Голод. Боротьба продовжувалася, але не місце тут переказувати її дальші епізоди.

На закінчення обмежимося кількома висновками, які — думаємо — доволі обґрунтовані поданими на цьому місці фраґментарними уступами.

Насамперед хочемо ствердити, що загальноприйнятий в українському громадянстві погляд, нібито культурний світ не знав про Голод, бо большевики його засекретили, не відповідає дійсному станові речей. Правдою є, що кремлівські душогуби робили все можливе, щоб свій злочин приховати. Але правдою також є, що світ мав достатні відомості про Голод, а саме мав свідчення вірогідних очевидців і інші безсумнівні докази розпачливої трагедії, яка протягом довгих місяців відбувалася на великих просторах України.

ВІСТІ З Н. Т. Ш.

Доповідь

проф. д-ра М. Андрусяка

14-го червня відбулася в залі НТШ Наукова Конференція, на якій проф. д-р Микола Андрусяк дав доповідь на тему „З дослідів над назвою Україна".

Наукову Конференцію відкрив проф. Б. Загайкевич, вказуючи на важливість теми доповіді, над якою то темою працює проф. Андрусяк вже від ряду літ. На початку доповіді згадав прелеґент про дискусію, яка мала місце в українській пресі в рр. 1949 - 51 на тему первісного значення назви „Україна". Професори Р. Смаль - Стоцький, В. Січинський, П. Ковалів, М. Гайдак та прелеґент заступали погляд, що назва „Україна" розвинулася з „країна" — в противенстві до погляду проф. Я. Рудницького, який боронив давніше прийнятого твердження, що „Україна" означала спершу „пограниччя, межівну землю". Своє становище проф. Я. Рудницький опер на статті історика Богдана Барвінського „Карпатська Україна й назва Україна" (1939). Барвінський навів цю думку уперше в своїй об'ємистій статті про галицького історика Юліяна Целевича (Збірник Історично-філософічної Секції НТШ, 1927) і подав — за працею австрійського історика Иосифа Фідлера („Причинки до історії унії русинів у північній Угорщині і імунітету їх клиру") уривок листа мукачівського єзуїта Севастіяна Міллера до краківського Мартина Міткевича (1662) зі згадкою про „Мукачівську Україну". Барвінський додав до цього уривка листа ще інші місця, де є подані слова „в інших Українах", вважаючи, що це є продовження листа Міллера. Прелеґент ствердив, по провірці праці Міллера, що слова „в інших Українах" були подані в зв'язку з висвяченням другого з черги уніятського єпископа Петра Партенія (1648 - 70). Під „Мукачівська Україна" слід розуміти мукачівську єпархію, а під „іншими Українами" — округи цієї єпархії. Для попертя такої інтерпретації навів прелеґент студію Олексія Петрова „Древнѣйшія грамоты по исторіи Карпаторусской церкви и іерархіи 1391 - 1498". де „крайни" і „країни" означають округи сіл „волоського права" по обох боках українських Карпат. Текст двох джерельних уривків наведених Петровим, а саме згадки в єзуїтських анналах австрійської провінції (1652) про країни Мукачівську, Ужгородську, Гомонянську й Маковицьку, та в „короткій інформації" остригомського архиєпископа папському нунцієві у Відні (1666) про „крайни доміній", як названо ці округи (Крайна Маковицька, Стропківська, Гомонянська, Винянська, Ужгородська, Середнянська й Мукачівська) — прелеґент подав, у своїй розвідці про назву „Україна" (Прага 1941), як доказ, що назва „Україна" розвинулася з „країна".

З черги прелеґент зазначив, що не можна лучити наведених Барвінським уривків в його вище згаданій студії, з уривком листа Жигмонта III Вази до гетьмана Станислава Жулкевського (1619), бо в цьому останньому випадку слово „україна" є вжите в значенні пограниччя. У своїх первісних публікаціях про назву „Україна" (1908, 1914, 1917) подавав Барвінський з вище згадуваного листа Жигмонта III цитати „старости україни угорської" і „на україні границь угорських", отже цитати, непридатні для правильної інтерпретації назви „Україна".

Проф. Андрусяк згадав також про працю проф. В. Січинського „Назва України" та обговорив відносні публікації проф. Я. Рудницького та д-ра І. Сидорука. Прелеґент не погоджується з виводами проф. Я. Рудницького в його публікації „Слово й назва Україна", як рівнож відкидає погляди історика Самуїла Грондського (1672), що „Україна" названа як земля „у краю" польської річипосполитої. Прелеґент вважає теж неправильним переклад „Україна" на „Ґренцлянд" в Українсько - Німецькому Словнику (Ляйпціґ 1943) З. Кузелі - Я. Рудницького, як також вияснення німецького слявіста Макса Фасмера в тій справі. Прелеґент виключає якийнебудь зв'язок між назвою „анти" й назвою „Україна". Фасмер обмежив свої виводи відносно слова „анти" тільки до староіндійського (санскритського) „антаг" — кінець' границя, межа, край, до ґотського „андеіс" і німецького „Енде", а не взяв до уваги значення того слова у грецькій і латинській мовах. Позатим майже 600-літня прогалина в історії від часу зникнення антів до першої літописної згадки про „Україну" (1187), мандрівки різних племен, різні державні та етнічні трансформації на триторії України за той час, та вкінці брак якогонебудь натяку в староруських пам'ятках про антів — виключають всякий зв'язок назви „анти" з назвою „Україна".

Прелеґент зазначив, що основний словник мови Б. Грінченка (Київ 1909) вияснює назву „Україна" як: 1) країна, 2) Україна — земля заселена українським народом.

Прелеґент вважає також що наведені в „Словніку єзика польскєго" (Варшава 1919) Я. Карловича, А. Криньського і В. Недзведзького цитати з 1577 - 1708 рр., не можуть обосновувати значення „України" як пограниччя в польській мові, тому що в польських джерелах з 1556-1655 рр. вживається „України" в українському значенні „країни, воєвідства, держави", що є доказом запозичення цього слова з української мови. Доперва згодом поляки почали прикладати назву „Україна" до козацької Придніпрянщини і тоді витворилося серед них розуміння „україни" як „пограниччя". Таке розуміння переняли від поляків венецияник Альберт Віміна і жид Самуїл Файвіш (17 століття).

До прикладів з білоруської народної словесности, наведених у словнику білоруської мови (Петербурґ, 1870) зазначив проф. Андрусяк, що в них говориться про Україну як вільну землю козаків, яких полки заповняли також утікачі з-поміж закріпощеного білоруського селянства. Це не вистарчає як доказ, що „україна — це країна поза межами батьківщини". В московській мові приймалося спершу із староруських літописів значення „України" як „країни, держави', щойно в 17 ст. у зв'язку з поселенням українських козаків на Слобожанщині, появляється слово „украінний" у значенні „окраінний" (Звіт донського отамана С. Алфімова 1638 - 39 рр.).

Відносно першої згадки в Київському Літописі про „Україну" (1187) з приводу смерти переяславського князя Володимира Глібовича, то згадка про неї в „Слові о полку Ігореві" промовляє за тим, що під „Україною" слід зозуміти не тільки Переяславщину, але й інші землі, які в „Слові о полку Ігореві" назване разом „Руською землею", яка то назва в Київському Літописі відноситься тільки до території київського великокняжого престола. І згадана в 1189 р. в цьому літопису „Галицька Україна" не була межівною землею між Київською Руссю та Польщею, а окремою розлогою державою, що охоплювала всю водну область Дністра й Сяну по Карпати й Дунайське гирло.

З черги прелеґент зазначив, що згадка в Галицько - Волинськім Літописі про „Берестя і Угровеськ і Верешин і Столпє, Комів і всю Україну" не означає пограниччя, тільки „околицю, округу, країну". Згадана в 1282 р. „Вкраиниця", волость вол. кн. Володимира Васильковича була також окружена холмською і дорогичинськими волостями Даниловичів. Прелеґент вважає також, що на переломі 16-17 ст. не було ніяких причин (як перемішання чи переміщення населення, чи інша чужа окупація України), щоби слово „україна" набрало аж тоді значення „країна, земля, держава". В наведенім „Історичному словнику українського язика" Є. Тимченка (Київ-Харків, 1930) записці з 1501 р.: „Ино тими рази на вкраинах от татар многим такокая ся пригода и шкода пригожаєт" говориться не про „пограниччя від татар", а про українські землі „вкраїни" та нанесені їм шкоди від татарських нападів. Ці напади сягали аж під Львів, що 1498 р. оборонився перед ними. Тоді то белзький воєвода і львівський староста Петро Мишковський занялися організацією оборони українських земель перед татарами. Також в Пересопницькій Євангелії натяк „на українах" не має значення „крайної, межівної землі", бо в буденній мові часто говориться „в місті-столиці і в краю".

Обговоренням розвідки Ю. Шереха „З нотаток мовознавця" („Україна" Париж 1952) закінчив проф. Андрусяк свою доповідь. В оживленій дискусії забирали голос проф. В. Січинський, проф. В. Косаренко-Косаревич, проф. Перхорович, д-р М. Кобринська, інж. С. Зеркаль, п. Д. Гуменна, п. Ф. Мелешко і ін. В ній обговорено також такі питання, як відмежування французьким письменником Діраном назви „Україна" від „окраїна" (пограниччя), спорідненння іранських антсаїв з антами (проф. Косаренко-Косаревич) і т. д.

На закінчення проф. Загайкевич подякував прелеґентові за інтересну та змістовну доповідь, зазначуючи, що цим питанням цікавляться не лише історики і мовознавці, але також і ширші круги наукових працівників. **К.**

ПРОДАЖ „БРИТІЙСЬКОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ"

(Закінчення зі стор. 2)

посвячує на пізнання особи, що виявила зацікавлення книгою, її родинного стану тощо, і по психологічному приготуванні приступає до роботи. Говорить про значення цієї книги для родини, знайомить з її змістом, технікою читання та світлинами-картинами. Якщо покупець не виявляє охоти купити книгу, продавець не переконує його, а спокійно відходить. Звичайно, один на три з-поміж таких, що кличуть продавця, бере книгу. Така бизнесова кансакція пересічно забирає сорок хвилин часу.

Цікаві дальші подробиці щодо продажу енциклопедії. Майже 90 відсотків закликів-запрошень покупців буває між сьомою та десятою годиною ночі. Тоді, як вся родина сидить у хаті, зокрема, якщо має дітей у шкільному віці. Багато американських родин є сталими покупцями цієї книги, — купують кожне нове видання. Це відноситься до багатших осіб. Найкращі покупці — репортери, журналісти, видавці, артисти, письменники, адвокати, лікарі, вчителі, духовники, музики, військовики. Чимало покупців ставляться до „Британської Енциклопедії" з пошаною тому, що їхні батьки, свояки, сусіди, виховники шанували цю книгу.

Є одна основна різниця поміж продавцем „Британської Енциклопедії" і іншими продавцями, навіть подібних книг: психологічний підхід до покупця. Їх ціллю є не „продати" стільки томів, розложених на стільки-то довгорeченцевих рат, а „бути виховником, учителем" людини. Дати йому курс знання, розложений, скажімо, на десять років. Про ціну комплекту книжок продавці енциклопедії згадують ніби знечев'я, принагідно, під сам кінець... На покупця вони роблять враження, що заінтересовані не так грішми, сплатами книжок, як духово-інтелектуальною сторінкою свого клієнта. З того приводу розказують чимало веселих анекдотів. Одна молода родина, що купила собі землю під будову хати, категорично відмовлялася купити енциклопедію. А проте, щоб побачити її хоч раз в своїм житті, вона закликала продавця. Прощаючись, продавець сказав молодим людям: „Знаєте, Британська Енциклопедія це щось таке, що ви можете сміливо поставити посередині своєї площі — і над тими книгами поставити собі хату..." Інша молода родина сказала, що купить цю книгу, але щойно за десять років, як підросте син. Продавець на це відповів: „А що буде, як за десять років ваша дитина вас лишить? Вона не зробила б цього, можливо, якби була в вашій хаті така корисна публікація! Але тоді буде запізно її купувати..." Вже коли продавець сідав до авта, підбіг задиханий синок тієї родини. „Чи я може образив твоїх батьків?" — запитав продавець хлопчину. — „Ні, але мої батьки хочуть замовити енциклопедію" — була відповідь.

Не одного з наших видавців, авторів, письменників і взагалі „книжників" подані в цій статті думки і факти можуть зацікавити. З другого ж боку ці рядки навівають нам, українцям, невеселі думи: з яким геройством та самопосвятою приходиться нашим науковцям, письменникам і видавцям творити і свої твори „збувати".

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

НОВІ ВИДАННЯ

ПЛАТОН СТАСЮК: „В НОВОМУ СВІТІ"

> No man is an island entire; every man is a piece of the continent, a part of the main. Meditation 17. John Donne (1571—1631).
>
> Людина — це острів сам для себе; кожна людина — це кусок континенту, — це частина цілости. Джон Донне.

Цитата із цієї самої медитації Донна послужила Ернестові Гемінгвеєві за заголовок до одної із найкращих його повістей, „За ким дзвін дзвонить". Думаю, що Гемінгвей не візьме мені в зло, що я позичу цитату від того самого старого англійського поета, що й він. Адже в обидвох випадках хочемо сказати менш більше те саме: людина ніколи не відривається від свого пня. Щонебудь людина робить, добре чи зле, в останнім підрахунку це іде в добро або зло народу, з якого вона вийшла.

Так із книжкою відомого нюйорського купця - промисловця Платона Стасюка. Може собі пересічний наш читач сказати: спогади одного купця, це може справа для інших купців. Та так не є: все те, що переходить перед нашими очима в книжці Стасюка, це панорама українського життя в Америці на протязі цілого півсторіччя. Хай і справді буде це тільки частинна панорама, все ж таки дає вона стільки про злидні тодішніх нових іміґрантів „ґрінорів", про стан просвічення і національної свідомости серед них, про пресу, школу і церкву в Америці, що мимоволі кожний буде мусіти признати: ось, історія української іміґрації першої половини 20-го сторіччя.

Для мене, рецензента - читача, найкраща перша частина книжки від приїзду автора до Америки до часів „великої депресії" тобто ранніх 1930-их років. Може тому, що це час давноминулий, автор має до до нього підхід зовсім спокійний, медитативний, та повний пієтизму. Часи незвичної і дуже важкої праці автора, його недоїдання і мандрівка через половину Америки, щоб знайти кращу роботу, це зразки розповідної прози, яких не потребує стидатися і вироблений автор.

Але що більше, рецитація фактів і обоснування подій в передачі автора, роблять його книжку цінним історичним документом, документом такої вартости, що поруч цієї книжки не буде сміти перейти мовчки ніякий будучий дослідник тієї доби в житті української еміґрації як частини історії українського народу.

Метаморфоза автора із „твердого русина" або, як він сам признається, „кацапа" в свідомого українського патріота, це картина, яка має служити нам не тільки як вияснення минулого, вона повинна служити нам як поміч у розв'язці майже ідентичних проблем нинішнього дня. Ось, наприклад, каже автор на 11 і 12 стор.: „Ті, що називали себе українцями, дуже часто дивилися згори на тих, що звали себе русинами а передовсім на лемків та закарпатців. В той спосіб відштовхували від себе найбільш метких людей, яких багато було між лемками і закарпатцями, а ці пішли до москалів, затрачуючи почуття своєї національної окремішности. Пишу ті рядки тому, що галицькі українці не старалися йти між них, а навіть чути про них не хотіли". Скажім собі одверто в цьому 1958 році: чи ми так само не винуваті супроти тих, які відштовхнені нами, свідомими українцями, за те, що вони або як уроженці Донбасу чи Кубані, слабенько говорять по-українськи, або, хоч добре говорять рідною мовою, не потрафили виплутатися із федералізму чи іншої „русской" спільноти, і ідуть нині під опікунчі крила графині Толстої та її „Фундації"?

Від часу, коли автор книжки приїхав до Америки, і від часу, коли він усвідомив собі, хто він такий, минуло багато часу, та видно й того часу замало, щоб зовсім викорінити шкідливі наші практики.

Дуже цікаві обсервації автора про наші братсько - асекураційні союзи, а особливо про Український Народний Союз, та про діячів, з якими автор утримував близькі зносини, а саме: покійними Миколою Мурашком та д-ром Лукою Мишугою. Будучий біограф цього останнього, буде мусіти обов'язково перечитати кожний рядок і навіть поміж рядками, якщо схоче вірно схопити постать Луки Мишуги і його значення для українців в Америці.

Може це справа особистого смаку автора цих рядків, на всякий випадок треба відмітити, що остання частина книжки, в якій передруковується ряд статтей, радіомовлень і промов автора на різні суспільні теми, далека якісно від безпосередньости першої частини. Лишається бажання, щоб автор часам від 1930-их років до нині присвятив ще одну, осібну книжку.

Роман Олесницький

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

Зміна адреси

До Адміністрації „СВОБОДИ",
81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J.

Долучаю 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА адреса була:
ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ____________
Ім'я і прізвище ____________
Адреса ____________
____

Моя НОВА адреса така:
Ім'я і прізвище ____________
Адреса ____________
Адреса ____________

ЦЬОГО РОКУ ЗГИНУЛО В КАТАСТРОФАХ МЕНШЕ ЛЮДЕЙ

Ню Йорк. — Забезпеченеві компанії повідомляють, що цього року в перших шістьох місяцях згинуло 800 осіб, а минулого року в тому самому часі — 1,200. Під катастрофами розуміють вони ті нещасливі випадки, в яких згинуло 5 або більше осіб. Минулого року під гураганом Одрі згинуло коло 350 осіб, а цього року найбільшою катастрофою був зудар літаків коло Ляс Веґас в квітні, де згинуло 48 осіб.

ЧИСЛО В'ЯЗНІВ У ЗДА НЕ ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ ПРОПОРЦІЙНО ДО ЧИСЛА НАСЕЛЕННЯ

Вашингтон. — Статистика показує, що при кінці минулого року в федеральних в'язницях цієї країни було 195,414 в'язнів, на 3,1 відсотка більше як в 1956 р. Це становило 116 в'язнів на кожних 100,000 населення. Та коли той відсоток порівняти з давнішими роками, то виходить, що число в'язнів не збільшилося, бо в роках 1939, 1940 і 1941 на 100,000 населення припадало аж 126 в'язнів.

Летунство плянує підземні бази для керованих ракет

Лос Анджелес, Каліф. — З поінформованих джерел повідомляють, що летунство плянує збудувати більше числа дешевих підземних баз для керованих ракет. Ці підземні бази були б забезпечені проти атомової бомби. В них сиділо б кілька фахівців, які за потисненням гудзика могли б вистрелювати кільканадцять керованих балістичних ракет на віддаль 6,000 миль. Згідно з цим пляном керовані ракети переховувалися б в ямах у віддалі двох-трьох миль. Ці ями були б такі, що навіть атомова бомба не могла б знищити більше як тільки одну ракету. Деякі ракетосховища були б фіктивні а не дійсні, щоб милити ворога. Цей плян був складений на те, щоб можна було негайно перевести відплатну атаку проти ворога після його нападу. Цей плян відноситься вже до другої „генерації керованих ракет", бо перша їх генерація („Атлас" важить від 200,000 до 300,000 фунтів і є дуже дорогий) не дозволяє на здійснення подібного задуму. Ці нові ракети послуговуватимуться не плинним, тільки тривким пальним, і вони мають бути готові в 1960 р.

Конференція погодилася на 4-річне продовження торговельного договору

Вашингтон. — Спільна Конгресова конференція 6-го серпня погодилася на те, щоб взаємний торговельний договір із 17-ма европейськими державами продовжити на чотири роки, це значить до 30-го червня 1962. Цей договір втратив був важність 30 червня ц. р. Його заключено в 1934 році і постійно його відновлювано. Уряд пропонував Конгресові 5-річне продовження, і Палата Репрезентантів на це була погодилась, але Сенат ухвалив лише 3-річне продовження. Під час спільної конференції сенаторів і конгресменів вдалося осягнути згоду на 4-річне продовження. Згідно з цим договором Президент зможе зменшувати митні тарифи до 20 відсотків. Уряд пропонував продовження торговельного договору на довший час, щоб можна було плянувати закордонну торгівлю на кілька років наперед. В законі є обмеження повновластей Президента, бо Конгрес зможе більшістю двох третіх голосів в обох палатах уневажнити зменшення мита Президентом, якщо Тарифова Комісія ЗДА вимагатиме обмеження привозу якихсь товарів із закордону для допомоги внутрішньому промислові. В законі є ще інше обмеження Президентових повновластей, а саме, що Президент мусітиме брати до уваги вплив закордонної торгівлі на домашню продукцію і згідно з цим повинен обмежувати імпорт деяких товарів.

Брак опіки над втікачами це допомога комуністам

Ню Йорк. — Співробітник щоденника „Ню Йорк Геральд Трібюн" Р. Драммонд пише про працю Комісії Гарольда Л. Целлербаха і стверджує, що „брак опіки над втікачами в Европі — це допомога комуністам". Автор признає, що деякі держави вільного світу зробили велику працю, опікуючись політичними втікачами з комуністичних держав і поселили в себе 1,600,000 жертв комуністичної диктатури. Але в Европі живе ще коло 160,000 втікачів — ворогів комунізму в різних таборах, і брак опіки над ними — це допомога комунізмові. Комуністи явно пишуть про недолю тих втікачів в Европі і підкреслюють, що думка про втечу і про право азилю у вільних країнах — це нездійснена мрія. Уряди вільних держав повинні допомогти тим жертвам комуністичної тиранії, та збудити надію на поряди за залізною завісою на можливості кращого життя. Англійський уряд має у вересні цього року поставити снесок на Асамблеї Об'єднаних Націй, щоб 1959 рік проголосити Міжнародним Роком Імігранта і пропонувати окрему конференцію, яка мала б зайнятися долею політичних емігрантів. Представник цієї громадської опі- заявив в цій справі таке: — „Ми кинули рятунковий пояс тим, що топилися, але залишили їх на морі". І тому представник цієї промадської опікунчої комісії закликає вільний світ до допомоги втікачам, бо це корисне для Заходу і спричиняє клопіт комуністам.

Короткі Вісті

● Впресов. архиєпископ Кир К. Богачевський, екзарх филадельфійської дієцезії та Пресв. екзарх Стемфорду, єпископ Кир Амвроз Сеницин, виїхали в неділю дня 27-го липня ц. р. до Риму на авдієнцію в Папи Пія XII. З Риму обидва відділтели до Люрду, де взяли участь в Дні Українського Паломництва.

● На Конвенції Американського Легіону в Ню Йорку колишній стейтовий голова цієї організації Мартин Е. МекНілі домагався, щоб ЗДА повели тверду політику на Середньому Сході навіть якби це мало привести до нової світової війни. Ведення іншої політики, сказав МекНіллі принижує ЗДА і сприяє перемозі комунізму.

● Мадярський композитор Золтан Кодалі дістав від комуністичних зверхників наказ — поїхати на робітничі збори до одної фабрики і виголосити промову на тему „Мирова кампанія соціялістичного табору". Він поїхав, але замість промови, почав уголос відчитувати Святе Письмо. В наслідок тиші композитор дочитав сторінку до кінця і вийшов із залі. Що вчинили йому комуністи за те — часописи не подають.

Сенатори Новленд і Сматерс про склад майбутнього Сенату

Вашингтон. — Провідник республіканської меншости в Сенаті сенатор Вільям Ф. Новленд заявив в радіовім інтерв'ю, що під час найближчих виборів в листопаді ц. р. не буде більших змін в Сенаті, де більшість становитиме один або два голоси. Тепер в Сенаті демократи мають 49, а республіканці 47 сенаторів. Але демократичний сенатор Джордж Сматерс із Флориди передбачає, що демократи здобудуть в цьогорічних виборах 10 до 12 нових становищ в Сенаті. Сенатор Сматерс твердить, що демократи здобудуть перемогу в таких стейтах: Каліфорнія, Ню Джерзі, Ню Йорк, Пенсилвенія, Коннектикат, Мериленд, Мейн, Вест Вірджінія, Аляска і Мишиген. Сен. Новленд і віце-президент Ричард Б. Ніксон гадають, що вигляди республіканців поправились внаслідок недавніх випадків, і тому демократи неоправдано говорять про свої великі виборчі успіхи.

Федеральний суд у Вірджінії відклав шкільну інтеграцію на 7 років

Річмонд, Вірджінія. — Федеральний Окружний Суд відклав об'єднання шкіл в повіті Прінс Едвард на 7 років. Суддя того суду Стерлінг Гатчесон заявив, що примусове об'єднання шкіл для білих і кольорових учнів може початись аж в 1965 році, хіба що теперішнє рішення суду було б змінене до того часу. Противник шкільної інтеграції сенатор - демократ Гаррі Ф. Бирд із вдоволенням прийняв це судове рішення. Окружний Апеляційний Суд ЗДА в Ст. Луїсі, Міссурі, розглядав апеляцію Крайового Товариства для Поступу Кольорових Людей проти припинення шкільної інтеграції в Литл Року, Арканзо, і заявив, що рішення в цій справі видасть до двох тижнів, щоб шкільна влада знала, що має робити в справі об'єднання шкіл із початком нового шкільного року.

Американська Унія Громадянських Вольностей в обороні польського моряка Айбеля

Ню Йорк. — Американська Унія Громадянських Вольностей вислала депешу до комісара імміграції Джозефа Свінга, в якій домагається повного і справедливого переслухання польського моряка Ришарда Айбеля, який був втік із польського корабля „Фридерик Шопен" і просив азилю в цій країні, але його не дістав і був відосланий на корабель. АУГВ заявляє, що Айбеля вже раз переслухував урядовець імміграційного уряду, але це було на польському кораблі, в присутності команданта того корабля. Айбель нібито мав заявити журналістові, що він взагалі не просив про право побуту в цій країні. Унія просить, щоб урядовець імміграційного уряду ще раз переслухав Айбеля в Ню Орлінсі, Луїзіяна, куди 7-го серпня має причалити корабель „Фридерик Шопен".

Совєтські студенти заявляють, що не бачили в ЗДА „молодих робітників"

Ню Йорк. — 6-го серпня від'їхали із ЗДА до СССР делегати совєтських студентів і молоді, які майже місяць оглядали цю країну. При від'їзді вони нарікали перед журналістами, що не могли окремо бачитися з „молодими робітниками". Голова делегації Сергей Романовський казав, що їх „дуже щиро вітали молоді американці і студенти". Вони відвідали „поважне число міст в ЗДА та бачилися з студентами університетів і з сільською молоддю", але він не бачився „з молодими американськими робітниками". Романовський гадає, що йому боялися показати цих молодих робітників, а в дійсності це було тому, що тепер немає окремої організації для молодих робітників, бо робітництво є зорганізоване в професійних спілках за фахом, а не за роками.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. — Т-во Клюб Поступовий, Відд. 70, повідомляє, що місячні збори відбудуться в середу, 13-го серпня, о год. 7-ій веч., в У. Н. Домі, 433 Hoboken Ave. Присутність членів ди УНСоюзу. — П. Костик, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Український Народ. Дім, Відд. 316, повідомляє усіх членів, що місячні збори Т-ва відбудуться в четвер, 14. серпня, о год. 8-ій веч. На порядку нарад важливі справи, присутність усіх членів конечна. — Управа Т-ва.

БРІДЖПОРТ, КОНН. — Т-во Українська Січ, Відд. 59, повідомляє всіх своїх членів і членкиць, що збори Т-ва відбудуться в неділю, 10. серпня, в У. Н. Домі під ч. 500 Галет вул., точно о год. 4-ій по пол. Взиваємо всіх членів прийти на час. — Управа.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Любов", Відд. 45, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 10-го серпня. Просимо членів прийти, особливо пригадуємо тим членам, що задовжились, щоб прийшли і вирівняли свої вкладки. — М. Дубас, предс.; А. Гарасим, кас.; М. Сеник, секр.

РОЗШУКИ

ПЕТРО ГОЙДА з пов. Сянок, село Березка, пошукує **ПЕТРА ЖИДОВСЬКОГО** з Лемківщини і **ВАСИЛЯ ПУХИРА**, що працювали разом у Берліні, Німеччина, Rota Print. A. G. Прошу голоситись на адресу: PETRO GOJDA 2629 W. 2nd St., Chester, Pa.

МАРІЮ Николюк (дів. прізв.) по чоловікові **ДЯЧОК**, із села Гвізд, пов. Надвірна. Маю відомості від її мами. Хто знає її або вона сама, прошу писати на адресу: DMYTRO DERESZ, 815 N. Winchester Ave., Chicago 22, Illinois. Прошу інші часописи про передрук.

Пошукую братанка Василя **ВІНЯРСЬКОГО** сина Івана, ур. 1922 р. в Ясманичах, пов. Перемишль. Він був вивезений на працю до Німеччини підчас війни. Він сам або хто знає щось про нього, прошу писати на адресу: МАРІЯ КУЗИК, 519 E. 11th St., New York 3, N. Y.

Пошукую **ВОЛОДИМИРА ЗАДОРОЖНОГО** з міста Пробіжна, Галичина. Мав працювати в Waldorf Cafeteria в New York і Albany, N. Y. Справа важна. Пошукує: СТЕФАН КРУТИП P. O. New Market, N. J.

ТАРЗАН, ч. 4106. Поранений!

Тарзан хитався на ногах, обливаючись кров'ю, що лилася з глибокої рани на грудях.

Він біг зигзаком, сподіваючись збити ворога зі сліду...

Але марні були його сподівання, і Джім знову стрелив, цим разом поціливши його в стегно.